

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1928 kl. 3 e. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 6, med anledning av dels herr Laurins m. fl. motion, nr 131, angående vidtagande av vissa åtgärder mot importen av levande djur och kött m. m., dels herr Nilssons i Hörby m. fl. motion, nr 374, med förslag till vissa bestämmelser angående införsel till riket av kött samt saluhållande av vissa köttvaror.

Förevarande i andra kammaren avgivna motioner, som av kammaren hänvisats till dess andra tillfälliga utskott, äro likalydande med i första kammaren väckta motioner: nr 51, av herr Petrus Nilsson m. fl., respektive nr 214, av herr Johan Bernhard Johansson m. fl. Då endast sistnämnda motioner föreligga i tryck, får utskottet hänvisa till dem beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna gjorda yrkandena.

Motionerna.

I den av herr *Laurin m. fl.* avgivna motionen, nr 131, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående åtgärder mot importen av levande djur och kött m. m., samt om framläggande för innevarande riksdag av de förslag, som därav kunna föranledas.

II: 131.

I den av herr *Nilsson i Hörby m. fl.* avgivna motionen har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om tillägg till kungl. förordningen angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett den 30 september 1921 eller till annan lämplig författning, innefattande

II: 374.

dels föreskrift om att vissa organ skola åtfölja från utlandet infört kött och att besiktning av dylika varor skall efter införseln verkställas av svensk veterinär,

dels föreskrift att i lokal, där från utlandet infört kött eller kött av inom landet slaktade importerade djur eller därav framställda varor saluhållas, skall finnas ett för allmänheten tydligt anslag, att där säljes utländskt kött.

Då dessa motioner beröra samma ämne, nämligen restriktiva åtgärder beträffande importen av köttvaror och levande djur, avsedda till människoföda, har utskottet ansett sig böra behandla dem i ett sammanhang.

Motionernas behandling i ett sammanhang.

Yttranden
över motio-
nerna.

Till utskottet hava yttranden över motionerna inkommit från lantbruksstyrelsen och styrelsen för Sveriges allmänna lantbrukssällskap, vilka yttranden återfinnas som bilagor till detta utlåtande (bil. 1 och bil. 2). Över motion I: 214 (likalydande med motion II: 374) har medicinalstyrelsen avgivit yttrande till första kammarens andra tillfälliga utskott. Utskottet, som fått taga del av detta yttrande, har ansett sig böra foga det till sitt utlåtande som bil. 3.

Nu gällande
bestämmel-
ser.

Utskottet anser sig böra lämna en summarisk redogörelse för nu gällande huvudbestämmelser angående kontrollen vid införsel av levande djur (slaktdjur) och av köttvaror och djurfett.

Först vill då utskottet erinra om stadgandet i 9 § köttbesiktninglagen (1913 nr 239), att Kungl. Maj: t äger utan hinder av bestämmelserna i nämnda lag meddela föreskrifter angående kontroll av kött, som införes till riket.

Levande
djur.

Enligt kungl. kungörelsen den 14 maj 1920 (nr 191) får införsel till riket av idisslande djur eller svin från land eller landsdel, varifrån dylik införsel jämlikt gällande bestämmelser till förekommande av smittosamma husdjursjukdomars införande i riket (k. k. 9 dec. 1898; nr 127) eljest är tillåten, äga rum endast till Göteborg, Hälsingborg, Malmö eller Stockholm,¹ under villkor att djuren efter genomgången karantänsbehandling omedelbart nedslaktas i offentligt slakthus i importorten. Besiktning skall jämlikt köttbesiktninglagen ske såväl före som efter nedslaktningen. Karantänstiden är för idisslande djur 24 timmar och för svin 60 dagar, med undantag för från Finland importerade svin, beträffande vilka den är 24 timmar.

Genom k. k. 24 febr. 1927 (nr 41) har stadgats, att kött efter sålunda importerade djur skall, därest det vid besiktningen betecknats såsom godkänt, förses med stämplrar i blå färg, innehållande ordet »Import» i minst 0,5 cm. höga bokstäver. Dessa stämplrar skola i närvaro och under kontroll av besiktningssmannen anbringas invid den vanliga slakthusstämpeln och till samma antal som denna.

Köttet är sedan icke underkastat några undantagsbestämmelser utom beträffande utförsel.

Köttvaror
och djurfett.

Kontrollen vid införsel av köttvaror och djurfett är reglerad genom förordningen den 30 sept. 1921 (nr 581) jämte i samband därmed utfärdade följdförfattningar.

Sådan införsel får äga rum endast över vissa städer och andra samhällen, som bl. a. hos hälsovårdsnämnden anställt legitimerad veterinär, vilken medicinalstyrelsen finner kompetent och lämplig att verkställa undersökning enligt förordningen. (Medicinalstyrelsens förteckning upptager f. n. 38 dylika samhällen. Av dessa är det dock endast fyra — Stockholm, Sundsvall, Härnösand och Haparanda — över vilka någon avsevärd import av färskt kött äger rum).

Å färskt kött skola finnas i ursprungslandet anbragta stämplrar,² vilka av medicinalstyrelsen godkänts till bevis, att köttet vid vederbörlig veterinärbe-

¹ Till följd av det nya handelsavtalet med Finland lär dylik införsel med det snaraste komma att tillåtas även till tre norrländska städer.

² Betr. fruset kött, andra köttvaror och djurfett, se bil. 3.

siktning befunnits tjänligt till människoföda. Dylikt godkännande av stämpel (eller märke) må icke av styrelsen meddelas, förrän styrelsen inhämtat kännedom om de i ursprungslandet gällande bestämmelserna rörande den i samband med stämpelns (eller märkets) åsättande företagna besiktningen och funnit dessa bestämmelser vara så avfattade och tillämpade, att säkerhet vinnes för att besiktningen är för sitt ändamål betryggande.

I samband med tullbehandlingen å importorten skall varan besiktigas av hälsovårdsnämndens veterinär i enlighet med föreskrifterna i medicinalstyrelsens kungörelse d. 6 mars 1922 (Sv. förf. saml. nr 134). Dessa föreskrifter, som äro mycket detaljerade, innehålla bl. a., att undersökningen av färskt kött skall, »i den utsträckning ske kan», utföras i enlighet med bestämmelserna angående veterinärbesiktning vid den offentliga inrikes köttkontrollen.

Godkännes varan vid denna undersökning, skall den åsättas stämpel innehållande ordet »Import» och namnet på det samhälle, där undersökningen sker. Å varje stycke av färskt kött (d. v. s. fjärdedels kropp i fråga om häst eller större nötkreatur än kalv och halv kropp i fråga om får, get, svin eller kalv) skall anbringas minst en stämpel i svart färg av kvadratisk form med sida av 5 cm. längd. Enligt medicinalstyrelsens cirkulär den 29 jan. 1923 skola dessa importstämplar åsättas till samma antal och på samma sätt, som gäller för stämplingen vid den inrikes köttkontrollen.

Utskottet, som till fullo uppskattar syftet med de förevarande motionerna, får beträffande de i dem framförda förslagen till åtgärder anföra följande.

Utskottet.

Den i motionen nr 131 (= I: 51) ifrågasatta importregleringen torde av handelspolitiska skäl icke lämpligen böra i detta sammanhang upptagas till behandling.

I motionen nr 374 (= I: 214) har framställts förslag om föreskrift, att vissa organ skola åtfölja från utlandet infört kött. Detta s. k. organvång, som enligt utskottets mening huvudsakligen bör motiveras med sanitära skäl, skulle givetvis fördyra transporten hit från exportorten och därigenom försvåra köttimporten. Vilka följder detta skulle medföra beträffande importen av slaktdjur, prisläget på vår köttmarknad, våra handelsavtal etc., saknar utskottet möjlighet att bedöma. En grundlig utredning av denna mycket komplicerade fråga synes utskottet önskvärd; den motiveras även av de i viss mån motstridiga uppfattningar i ämnet, som kommit till synes i de vid utskottets utlåtande fogade yttrandena (bil. 1 och bil. 3). Emellertid pågår inom jordbruksdepartementet, enligt departementschefens meddelande vid föredragningen i andra kammaren den 29 febr. 1928 av bevillningsutskottets betänkande nr 6 punkt 1), en utredning rörande bestämmelser för köttkontrollen m. m. med biträde av särskild sakkunnig, och då utskottet inhämtat, att därvid även frågan om organvång vid införsel av kött kommer att tagas under överbäggande, anser sig utskottet icke nu behöva tillstyrka någon utredning.

Motionärernas förslag om skärpta bestämmelser med avseende på ursprungsbeteckning finner utskottet motiverade. Den köpande allmänhetens intresse att veta, varifrån en vara härstammar, synes vara tillgodosett beträffande importe-

rat kött och kött efter importerade levande djur; möjligen torde behöva undersökas, huruvida importstämplarna bliva enligt nu gällande bestämmelser tillräckligt tydligt och tätt anbragta. Däremot är icke det nämnda intresset, som måste anses vara särskilt stort då det gäller livsmedel, tillgodosett beträffande varor framställda av sådant kött. Detta är så mycket betänkligare, som den största delen av ifrågavarande kött går till svenska charkuterifabriker, vilkas produkter icke behöva märkas såsom importerade varor, även om de däri ingående beståndsdelarna härstamma från utlandet. Utskottet anser sig därför böra förorda vissa bestämmelser, vilket givetvis måste närmare övervägas, kompletteras och utformas av Kungl. Maj: t.

Sålunda anser utskottet, att på varje färdig vara — såsom korv, sylta, konserver eller annat — i vilken helt eller delvis ingår importerat kött eller kött efter importerat djur, bör omedelbart eller å varans förpackning anbringas en stämpel eller ett märke utvisande varans utländska ursprung, t. ex. »Import» eller hellre »Utländskt».

Vidare anser utskottet, att i varje butik eller annat försäljningsställe, där dylika varor eller från utländska djur härrörande kött saluhålles, bör finnas ett för allmänheten tydligt anslag, att där försäljas utländska köttvaror. Anslaget bör vara tillräckligt stort och skriften tydlig, exempelvis som i Danmark »tryckt i svart färg på vit botten med 75 mm. höga, tydliga, kraftiga och lättläsliga bokstäver».

För att syftet med de nu antydda föreskrifterna skall vinnas, erfordras givetvis, att effektiva kontrollåtgärder vidtagas. För det ändamålet torde det bliva nödvändigt, att importen av levande djur och av kött ävensom tillverkningen av nyssnämnda varor får omhänderhavas endast av sådana firmor, som förklarar sig villiga att underkasta sig av Kungl. Maj: t utfärdade kontrollbestämmelser och därefter erhållit vederbörligt tillstånd att utöva rörelsen. Då antalet orter, över vilka nu ifrågavarande import kan ägarum, är starkt begränsat, torde det icke möta några större svårigheter att reglera dessa förhållanden.

På grund av vad som sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att andra kammaren med anledning av förevarande motioner ville för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj: t hemställa, att Kungl. Maj: t täcktes utfärda bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med vad utskottet här ovan angivit.

Stockholm den 3 maj 1928.

På utskottets vägnar:
NILS HOLMSTRÖM.

Närvarande: herrar *Holmström* i Gävle och *Petersson* i Broaryd, fru *Thüring*, herrar *Holmberg*, *Högström*, *Smedh*, *Andersson** i Tungelsta, *Wirsell**, *Sandberg* och *Persson* i Falla.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

*Bil. 1.**Till Riksdagens andra kammares tillfälliga utskott nr 2.*

Genom Kungl. Maj:ts remiss har Kungl. Lantbruksstyrelsen anbefallts att till Eder avgiva yttrande över två vid innevarande års riksdag inom andra kammaren väckta motioner, den ena (nr 131) av herr H. Laurin m. fl. angående vidtagande av vissa åtgärder mot import av levande djur och kött m. m. och den andra (nr 374) av herr J. Nilsson i Hörby m. fl. med förslag till vissa bestämmelser angående införsel av kött samt saluhållande av vissa köttvaror.

I anledning härav finner Lantbruksstyrelsen sig inledningsvis böra något närmare belysa köttmarknadens nuvarande läge och dess betydelse för det svenska jordbruket.

I sådant syfte vill Lantbruksstyrelsen först hänvisa till vad Kungl. Medicinalstyrelsen och Lantbruksstyrelsen anfört i bifogade gemensamma utlåtande den 19 december 1927 till Kungl. Maj:t över en av P. Jeppsson m. fl. gjord framställning, att Kungl. Maj:t täcktes antingen helt förbjuda importen av levande nötkreatur eller kött därav från Finland och Estland eller vidtaga åtgärder för hämmande av densamma.

Vidare hava Kungl. Kommerskollegium, Kungl. Generaltullstyrelsen och Lantbruksstyrelsen på grund av remiss den 2 mars 1928 avgivit gemensamt utlåtande över en av Stockholms slakteriätkare och kommissionshandlarförening hos Kungl. Maj:t gjord framställning om höjning av importtullen å kött av alla slag samt å levande nötkreatur. I sistnämnda utlåtande har Lantbruksstyrelsen till ytterligare belysande av föreliggande spörsmål för sin del yttrat följande.

»Av den i medicinalstyrelsens och lantbruksstyrelsens förenämnda gemensamma utlåtande den 19 december 1927 förebragta utredningen finner lantbruksstyrelsen klart framgå, att de ekonomiska betingelserna för köttproduktionen i landet vid den tid utlåtandet avgavs voro synnerligen ogynnsamma och att en starkt bidragande orsak härtill var importen av levande djur och kött från Finland och Estland.

Förhållandena härutinnan hava sedan nämnda utlåtande avgavs snarare försämrats än förbättrats. Om också en minskning i importen från Finland och Estland för närvarande synes föreligga, hava både Lettland och Litauen börjat exportera kött till Sverige i icke ringa omfattning. Så importerades under januari 1928 från dessa båda länder cirka 25,000 kg. kött. Även Polen har efter vad lantbruksstyrelsen har sig bekant riktat sina blickar mot Sverige såsom lämpligt att mottaga dess överskott av kött, samt i sådant ändamål fått vissa slakterier granskade och godkända från svensk sida. Allt tyder på att den till en början jämförelsevis obetydliga köttimporten till Sverige hotar att taga en omfattning, som kan bliva än mera ödesdiger för den svenska produktionen, än vad redan är fallet.

Inför dessa förhållanden finner lantbruksstyrelsen det vara nödvändigt att klarlägga orsakerna därtill, att exporten av kött från länderna öster om Östersjön nu så allmänt riktas till Sverige, som förr endast obetydligt och mera tillfälligt berörts av densamma. Till en början torde böra undersökas, huru övriga länder, som ligga inom räckhåll för ifrågavarande köttexport och av vilka flera tidigare torde hava utgjort avsättningsorter för densamma, ordnat sina förhållanden på området. Enligt vad lantbruksstyrelsen kan finna är det härvid egentligen England, Tyskland, Norge och Danmark, som behöva tagas i betraktande.

England torde med åberopande av sanitära förhållanden helt och hållet hava stängt sin marknad för såväl levande djur som färskt kött av nötkreatur från Östersjöländerna, varför en export till förstnämnda land är utesluten och denna marknad stängd för köttexporten från såväl vårt eget land som de länder, som för närvarande hit exportera kött.

Tyskland har icke helt stängt sin marknad men har omgärdat sig med sådant tullskydd, att en import dit är i hög grad försvärad. Efter vad lantbruksstyrelsen inhämtat äro gällande tullsatser i Tyskland för sådana länder, med vilka handelstraktat föreligger för levande nötkreatur 16 pf. (14.4 öre) pr kg. och för färskt kött 37.5 pf. (33.7 öre) per kg. Importen till Tyskland försvåras än ytterligare genom synnerligen stränga bestämmelser ifråga om veterinärkontroll och därmed förenade betydande avgifter. Den tyska marknaden, som förr varit en betydande avsättningsort för svenskt kött och som jämväl torde hava upptagit en stor del av den köttexport, som nu söker en marknad i Sverige, lärer under sådana förhållanden endast i nödfall kunna tagas i anspråk. Tyskland har tydligen av klok omsorg om sin jordbruksproduktion vetat att i tid skydda sig för faran av stor import från länder med lägre produktionskostnader än det tyska jordbruket.

Norge, som förr också varit en betydande avnämare av särskilt svenska djur och svenskt kött, har under den senare tiden i syfte att säkerställa den inhemska produktionen omgärdat sig med tullar av sådan storlek, att jämväl exporten dit i hög grad försvärats. Nu gällande tullsatser i Norge utgöra efter vad lantbruksstyrelsen inhämtat för levande djur 14 öre per kg. levande vikt och för kött 30 öre per kg., varå emellertid för närvarande utgår en tillfällig förhöjning av 50 %.

I Sverige utgår tullen för kött med endast 7 öre per kg. och för levande nötkreatur med 10 kronor per styck, oberoende av djurets storlek. Då importen av levande djur huvudsakligen består av tjurar och annan storboskap, torde sistnämnda tullavgift knappast motsvara 2 öre per kg. I jämförelse med det tullskydd, Tyskland och Norge i förevarande avseende tillämpa, måste de svenska skyddstullarna anses så gott som betydelselösa.

Danmark har sökt att på annat sätt skydda sitt jordbruk för den hotande fara, som en fri import från särskilt de Baltiska länderna och Polen kunde innebära. Genom särskilda lagar av den 25 juli 1925 rörande införsel av och handel med utländskt kött är importen begränsad till vissa orter och vissa auktoriserade firmor. Därjämte är handeln med och användningen av det importerade köttet underkastad kontroll, så att alla varor, som helt eller delvis tillverkas av importerat kött, måste säljas under uppgift om det utländska ursprunget.

Den så gott som fullständiga avstängningen av import utav ifrågavarande slag till Danmark, som kommit till stånd, torde emellertid ingalunda, såsom mången synes anse, bero på dessa bestämmelser. Redan den 12 april 1924 utfärdades nämligen bestämmelser angående införsel av husdjur och råprodukter därav, innefattande förbud mot införsel till Danmark av hornboskap, får, getter

och svin. Från detta förbud undantagas dock under vissa betingelser djur från Sverige, Norge och Island. Enligt samma bestämmelser är det jämväl förbjudet att införa råa delar av samma djurslag, varvid till råa delar räknas färskt och lätt saltat kött. Även i denna del göres under vissa villkor undantag för import från Sverige, Norge och Island samt jämväl Finland, Storbritannien och Irland. Omförmälda bestämmelser angående kontrollen över import av kött hava således avseende å från här nämnda länder införda varor. För alla andra länders produkter av här förevarande slag gäller rent importförbud. Med den i förhållande till befolkningen stora köttproduktionen i Danmark och därmed följande jämförelsevis låga priser å kött eller produkter därav är det icke underligt, att importen från de länder, varifrån sådan är tillåten, så gott som upphört.

Följden av den situation, för vilken ovan redogjorts, har icke blivit och kan icke bliva annat än *en*. Dit där det minsta motståndet möter, dit söker sig exportöverskottet från grannländerna eller med andra ord, så länge Sverige icke skyddar sig på ett tillfredsställande sätt, kommer köttexporten från Östersjöländerna att taga vägen hit.

Allt tyder också som sagt enligt vad lantbruksstyrelsen kan finna på att den redan nu för köttproduktionen synnerligen svåra situationen, därest i frågan intet åtgöres, kommer att än mera förvärras.

Nu uppställer sig den frågan, huruvida nämnda förhållande kan anses äga någon större betydelse för det svenska jordbruket? Enligt lantbruksstyrelsens förmenande måste denna fråga besvaras *jakande*.

Köttproduktionen står i ett oupplösligt samband med mjölkproduktionen och det ekonomiska resultatet av denna jordbrukets viktigaste produktion är i högsta grad beroende av att slaktdjuren kunna avsättas till rimliga priser. Kan så icke ske, blir den ur mjölkproduktionens synpunkt så betydelsefulla posten för rekrytering av stammen alltför hög.

Den stora ekonomiska betydelse denna fråga äger för jordbrukets ekonomi belyses närmare av bifogade, inom lantbruksstyrelsen utarbetade sammanställningar för åvägabringande av ett vägt indextal för jordbrukets inkomster under åren 1920—1927 (se bil. A och B¹). Däri anförda siffror äro baserade på en tidigare inom lantbruksstyrelsen utförd analys av de produktionskostnadsundersökningar, som jämlikt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut på uppdrag av lantbruksstyrelsen under åren 1919—1922 utförts av agronomen L. Nannesson. Genom en noggrann undersökning av boksluten under 3 år från 95 skilda gårdar — varav 56 med en åkerareal under 50 hektar och 39 med större areal — har, sedan prisläget för samtliga år reducerats till 1913 års priser, utrönt, till huru stor procent de olika produkterna i genomsnitt ingå i jordbrukets totalinkomst. Härjämte har för tiden från och med år 1913 inom lantbruksstyrelsen utförts en sammanställning av prisläget för varje enskild faktor, som ingår i en jordbrukares inkomster. På grund av nämnda utredning har tillika för varje halvår uträknats medelpriset i förhållande till 1913 års pris för de olika större grupperna av inkomstfaktorer det vill säga spannmål, andra vegetabiliska produkter, mjölk och mejeriprodukter, andra animaliska produkter, inkomster av körslor och arbete samt övriga inkomster. Meranämnda analys av omförmälda produktionskostnadsundersökningar visar, att 'andra animala produkter' i genomsnitt vid den tid undersökningen omfattar, representerade en så betydande del som 25.6 %, varav nötkreatur och kött av dylika kreatur icke mindre än 10.6 %. Till sistnämnda grupp hör — förutom kött av de olika husdjuren — även ägg, vilka dock representera endast 1.5 % av inkomsterna. En granskning

¹ Bilaga B, utgörande en grafisk framställning av prisindices för spannmål m. m. under åren 1920—1927, ej här tryckt.

av prisläget i parti för samma grupp — det prisläge som blir avgörande för lantmännens inkomster av detta slags produkter — visar, såsom av bilagan A framgår, att indextalet för kött sjunkit förhållandevis mera än för alla andra jordbrukets produkter. År 1920 var ifrågavarande indextal 315, under det att motsvarande tal för andra jordbruksprodukter höllo sig under 300. För senare halvåret 1927 står samma indextal endast i 118 mot 147—159 för övriga jordbruksprodukter.

Att den utveckling, som prisläget för den för landet så viktiga produktionen av kött sålunda undergått, måste i hög grad menligt påverka jordbrukets redan förut svaga ekonomiska läge, torde ligga i öppen dag.

Olägenheterna av den förevarande situationen på köttmarknaden drabba hårdast det medelstora och det mindre jordbruket, vars produktion, om den skall vara framgångsrik, måste baseras på en hemmaförädling av skörden eller med andra ord en animal produktion.

Om nu intet motstånd från svensk sida reses mot import av jordbruksprodukter från länder, där produktionen ställer sig billigare än i Sverige och där såväl de mindre jordbrukarna som jordbruksarbetarna av ålder leva på en lägre levnadsstandard än i vårt land, är det enligt lantbruksstyrelsens förmenande anledning antaga, att vårt lands jordbrukare såväl som jordbrukets arbetare efterhand komma att drivas hän mot samma standard, som är rådande i exportländerna. Redan nu får den svenske småbrukaren och jordbruksarbetaren nöja sig med en helt annan levnadsstandard än den vida övervägande delen av landets övriga befolkning. I förhållande till samma folk kategorier på andra sidan Östersjön har deras ställning dock hittills varit relativt god och ungefär jämställd med vad som är förhållandet i de länder, där enligt vad ovan anförts skrankor rests mot här ifrågavarande export.

Situationen är enligt lantbruksstyrelsens förmenande sådan, att åtgärder måste vidtagas och vidtagas omedelbart.

Av vad lantbruksstyrelsen ovan anført rörande de åtgärder andra av samma svårigheter berörda länder vidtagit, synes enligt styrelsens förmenande klart framgå, att andra fullt effektiva medel än höjda tullar eller importförbud icke stå till buds.

Huruvida möjlighet föreligger att i likhet med Danmark genom ett mot vissa länder rest importförbud från den svenska marknaden utestänga sådana levande djur eller sådant kött, som härstamma från länder, vars produktionsförhållanden avvika från våra och vars konkurrens på grund härav är mest betungande för den svenska produktionen, undandraget sig lantbruksstyrelsens bedömande. Åtgärder av i allo samma art som de, vilka Danmark vidtagit, skulle eljest givetvis ur det svenska jordbrukets synpunkt vara mest tillfredsställande.

Därest emellertid möjligheten att genomföra en sådan anordning måste lämnas ur räkningen, återstår enligt lantbruksstyrelsens förmenande endast att genom väl avvägda tullar i likhet med Tyskland och Norge skapa ett ur den svenska jordbruksbefolkningens, såväl jordbrukarnas som jordbruksarbetarnas, synpunkt nödvändigt skydd.

Lantbruksstyrelsen anser sig i detta sammanhang böra erinra därom, att — såsom av förenämnda av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen gjorda utredning framgår — det icke torde vara att förvänta, att ett skydd för svensk köttproduktion kommer att i form av oskäligt höjda detaljpriser betunga landets konsumerande befolkning. Av i nämnda utredning anförda uppgifter å detaljprisen i förhållande till partiprisen framgår, att fördelen av de sjunkande partipriserna till stor del kommit mellanhänderna till godo. Framhållas bör också,

att med den stora köttproduktion landet har, den inre konkurrensen, sedan möjligheterna till export försvårats i den utsträckning som nu är fallet, torde komma att hålla prisläget på en ur konsumenternas synpunkt skälig höjd.

I anslutning till vad lantbruksstyrelsen sålunda anført, finner sig styrelsen ur synpunkten av de intressen, styrelsen har att bevaka, böra hemställa om omedelbara åtgärder i det syfte, som här föreliggande framställning avser. Enligt styrelsens förmenande äro emellertid de föreslagna tullsatserna icke tillräckligt höga för att kunna bringa den svenska produktionen erforderligt skydd. Skall icke produktionsöverskottet från länderna på andra sidan Östersjön alltjämt dragas till den svenska marknaden, synes skyddet här böra göras åtminstone lika starkt som inom det av ovan anförda länder, där det för närvarande är lägst.

Den i förenämnda båda utlåtanden klarlagda situationen på köttmarknaden motiverar enligt lantbruksstyrelsens förmenande effektiva åtgärder i syfte att bevara den svenska köttmarknaden för inhemsk produktion.

Även om all import till landet av levande djur och kött utebleve, skulle likväl på grund av landets egen stora köttproduktion och svårigheterna att för densamma vinna avsättning å exportmarknaden någon större förbättring av prisen å jordbrukets slaktdjur knappast kunna åvägbringas. Ett oundgängligt villkor för att jordbrukets nuvarande, i ekonomiskt avseende ogynnsamma ställning icke skall ytterligare försämrats är emellertid, att den nedåtgående prisrörelse å kött och slaktdjur, som de senaste två åren kunnat konstateras, hejdas.

Förevarande båda motioner avse åtgärder i oförmälda syfte.

Herr Laurin och hans medmotionärer åberopa det sätt, på vilket Danmark ordnat bestämmelserna angående import av levande djur och kött därav. Motionärerna hava emellertid — såsom redan av vad lantbruksstyrelsen ovan anført torde framgå — icke fullt klart redogjort för förhållandena på området i nämnda land. De hava alldeles förbigått den danska kungörelsen den 12 april 1924, som med vissa undantag stadgar förbud för införsel av såväl hornboskap, får, getter och svin (2 §), som råa delar av samma djurslag (6 §). Kungörelsen den 14 maj 1927, vartill motionärerna hänvisa, innefattar ett tillägg till nyssnämnda författning, men rubbar icke det bestående förbudet. Undantag från förbudet gäller levande djur av anförda slag, som införas från Sverige, Norge och Island, under förutsättning att införseln sker över Helsingör eller Köpenhamn, samt att djuren vid införseltillfället befinnas fullt friska och omedelbart nedslaktas på offentligt slakthus å införselorten. Ifråga om importförbudet för kött gäller, som redan anförts, undantag för sådan vara, som införes från Sverige, Norge, Island, Finland, Storbritannien och Irland, under villkor att fastställda bestämmelser iakttagas.

Den av ifrågavarande motionärer åberopade kungörelsen den 24 juli 1925 angående införsel och utförsel samt handel med utländskt kött och slaktavfall m. m. avser sådant kött och slaktavfall, som enligt ovan oförmälda undantag kan till landet införas. Trots det att sålunda importen i hög grad begränsats, har Danmark dock till skydd för den egna produktionen funnit sig behöva genomföra synnerligen starka restriktioner ifråga om handeln med utländskt kött.

Kungörelsens huvudsakliga innebörd synes i korthet kunna angivas sålunda:

1) Ifråga om import.

a) Rättighet att införa kött och slaktavfall av hästar, nötkreatur, får, getter och svin ävensom härav framställda konserver, korv och andra charkuterivaror,

är förbehållen vissa av jordbruksministern auktoriserade firmor. Jordbruksministern äger jämväl fastställa de närmare villkoren för dylik auktorisering.

b) Förenämnda varor skola vid införseltillfället vara märkta med beteckningen »Utländskt» i minst 20 mm. höga bokstäver, som anbringas antingen å emballaget eller, om varorna icke äro emballerade, å själva varan. Såväl kött som slaktavfall skall dessutom vara märkt enligt synnerligen specificerade bestämmelser. Sålunda skall t. ex. varje halv häst- eller nötkreaturskropp vara märkt med icke mindre än 16 stämplar.

2) Ifråga om handeln stadgas — fränsett vissa särbestämmelser beträffande fläsk och fett — att i varje utförsäljningsaffär eller lager, där utländska varor av ifrågavarande slag finnas, skola på ett i ögonen fallande sätt vara anbragta anslag med orden »Här säljas utländska lantbruksprodukter» i 75 mm. höga bokstäver.

Kungörelsens bestämmelser angående tillverkning av konserver och charkuterivaror synas endast hava avseende på sådan tillverkning, som är ämnad för export. Dylik tillverkning är emellertid endast tillåten för auktoriserade firmor och är ställd under särskild kontroll.

Att bestämmelser av detta slag kunna vara av en viss betydelse för bevarande av den danska marknaden för dansk produktion finner lantbruksstyrelsen givet. Att emellertid tillskriva *dem* den nära nog fullständiga avstängning av import av kött till Danmark, som kommit till stånd, torde icke vara riktigt. Det redan före dessa bestämmelsers tillkomst rådande importförbudet torde i detta avseende få tillmätas större betydelse.

Herr Nilsson i Hörby och hans medmotionärer åberopa i sin motion dels de danska bestämmelser, för vilka här redogjorts, dels ock i vissa länder såsom t. ex. Tyskland rådande organtvång vid import av kött. De anse och det enligt lantbruksstyrelsens förmenande med rätta, att bestämmelserna i förordningen den 30 september 1921 (nr 581) angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett icke äro fullt tillfredsställande.

Såsom motionärerna påvisa, är det enligt dessa bestämmelser tillåtet att till landet införa kött efter utomlands slaktade djur, därest detta är försett med av medicinalstyrelsen godkänd stämpel, som angiver, att djuret vid nedslaktning i hemlandet befunnits användbart till människoföda. Såsom lantbruksstyrelsen redan i förenämnda, den 2 mars 1927 avgivna utlåtande anført, har denna bestämmelse haft till följd, att så gott som alla länder, från vilka import till Sverige av färskt kött skäligen kan tänkas förekomma, nu kan till landet införa sådant, godkänt av veterinär inom det land, där slaktningen skett.

Härvid synes böra förutsättas, att full säkerhet förefinnes, att dylik i utlandet företagen besiktning i alla förekommande fall sker med samma noggrannhet och skärpa som motsvarande besiktning här i landet av svensk veterinär. Därest så icke skulle vara fallet — något som undandraget sig lantbruksstyrelsens bedömande — synes avsättningen inom Sverige av utländskt kött vara i viss mån gynnad på den inhemska köttmarknadens bekostnad, vilket icke lär kunna anses tillfredsställande, i varje fall icke ur de svenska köttproducenternas synpunkt. Ur flera synpunkter torde det kunna allvarligen ifrågasättas, huruvida icke allt kött, som importeras till landet, borde här underkastas en fullständig veterinärkontroll. Enligt vad lantbruksstyrelsen har sig bekant, torde en sådan kontroll knappast kunna åvägabringas, om icke författningens enligt stadgas, att kött vid import skall åtföljas av vissa organ.

Nyssberörda åtgärd synes i och för sig påkallad av ej mindre hygieniska skäl än även hänsynen därtill, att den svenska producenten icke ställes i ett sämre läge än den utländska konkurrenten.

Av vad sålunda i sin helhet anförts torde med all tydlighet framgå, att enligt lantbruksstyrelsens förmenande den nuvarande situationen på ifrågavarande område är sådan, att varje åtgärd, som efter prövning kan befinnas ägnad att verka hejdande av prisläppet å kött och åstadkommande av en stabilisering av prisläppet därå ofördrojligen bör tillgripas. Åtgärder i denna riktning torde icke med fog kunna avvisas av hänsyn till konsumtionens intresse, enär landets stora köttproduktion och den därav föranledda inre konkurrensen synas säkerställa, att tillräckliga kvantiteter kött till skäligt pris under alla förhållanden skola tillföras den inhemska marknaden.

Den mest radikala åtgärden i förevarande avseende vore givetvis att utfärda fullständigt förbud mot import av levande djur och kött därav. För en sådan åtgärd tala givetvis utom jordbrukets berättigade krav på skydd jämväl rent sanitära synpunkter, alldenstund import av djur och kött alltid torde innebära någon fara för överförande av smittoämnen.

Därest allmänt importförbud icke anses kunna utfärdas, återstår enligt lantbruksstyrelsens förmenande såsom effektiva åtgärder endast partiellt förbud, liknande Danmarks, eller kraftigt höjda tullar. I båda fallen synas åtgärderna dock böra förenas med föreskrifter om skärpt veterinärkontroll samt restriktioner i handeln med importerade varor i huvudsaklig överensstämmelse med av motionärerna föreslagna grunder.

Stockholm den 6 mars 1928.

ERIK INSULANDER.

Georg von Zweigbergk.

Till KONUNGEN,

angående vidtagande av åtgärder för hämmande av köttimport från Finland och Estland.

Genom remiss hava medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen anbefallts att avgiva gemensamt utlåtande över en av P. Jeppsson m. fl. gjord framställning, att Kungl. Maj:t täcktes antingen helt förbjuda importen av levande nötkreatur eller kött därav från Finland och Estland eller vidtaga åtgärder för hämmande av densamma.

Vidare har genom särskilda remisser, för att tagas i övervägande vid avgivande av ovan omförmälda utlåtande, till ämbetsverken överlämnats framställningar i liknande syfte från Kronobergs Södermanlands och Älvsborgs läns södra hushållningssällskap ävensom av M. Henningssons kreatursexport m. fl.

Med anledning härav få ämbetsverken till en början erinra därom, att lantbruksstyrelsen i skrivelse den 13 januari 1927 till chefen för jordbruksdepartementet yttrat sig över en liknande framställning från Henningssons kreatursexport m. fl.

Sagda yttrande åtföljdes dels av uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning angående importen från Finland och Estland av nötkött och levande nötkreatur, dels ock av utdrag ur tidskriften Lantmannen rörande partipriserna på nötkött i Stockholm under tiden från och med den 1 januari till och med den 2 december 1926.

På grundval härav hade bland annat uppgjorts diagram, utvisande variationerna å veckopriserna för kött under nämnda tidsperiod.

Sagda utredning har nu fullföljts till och med den 30 november 1927 (se Bil. A., B. och C.).

Priserna å kött hava i år jämfört med föregående år nedgått med i genomsnitt 15 öre per kg., men i övrigt visat ett stabiliserat läge. Som diagrammen utvisa, har priset å I klass oxkött under tiden 20 januari—7 april 1927 noterats till 1 krona 30 öre per kg. och sedermera fram till juni 5 öre lägre. Ändå mera stabilt var priset på II klass oxkött, som knappast alls fluktuerat under årets fem första månader.

Även priset å tjurkött måste under första halvåret betecknas som mera stabilt än under samma tid föregående år.

Ett anmärkningsvärt prisfall inträffade under tiden 16—23 juni, då priset å I och II klass kött sjönk med respektive 10 och 20 öre och å III klass kött med 30 öre. Sedermera har priset ånyo nått upp till första halvårets nivå.

Några katastrofala prissänkningar kunna således med ledning av omförmälda diagram icke påvisas, endast ovannämnda allmänna sänkning under hela året med cirka 10—15 öre per kg. jämfört med föregående års priser.

Från Finland infördes år 1926 tillsammans 684 djur, medan i år ingen import ägt rum. Från Estland infördes år 1926 5,131 nötkreatur och under januari—november i år, 6,570, därav 4,375 tjurar. Ungefär en fjärdedel av de sistnämnda infördes under september månad.

Köttimporten från Estland uppgick år 1926 för tiden januari—november till cirka 216 ton och i år under samma tid till 261 ton. Från Finland har en mera regelbunden import ägt rum, som dock nedgått avsevärt, eller från cirka 2,060 ton januari—november 1926 till 1,003 ton sagda tid i år.

En granskning av diagrammen synes därför i likhet med vad som syntes vara fallet under år 1926 giva vid handen, att de betydande variationerna uti importfrekvensen knappast kunna sägas hava utövat något mera påvisbart direkt inflytande på prisrörelsens gång å köttmarknaden i Stockholm. Detta förhållande torde hava sin förklaring däri, att den till Stockholm importerade mängden kött representerar endast en bråkdel av hela den staden tillförda myckenheten kött. Även om man härav icke får draga den slutsatsen, att importen av kött österifrån är utan varje inflytande på prisbildningen å Stockholms köttmarknad, så tyder dock det påpekade förhållandet på, att inflytandet ifråga heller ej får överskattas.

De här anförda prisuppgifterna, jämförda med dem som anförts för år 1926 i lantbruksstyrelsens ovan nämnda skrivelse, visa emellertid såsom redan nämnts, att partiprisen å kött genomsnittligt sjunkit med cirka 10—15 öre per kg. För att om möjligt finna verkliga skälet till denna ur jordbrukets synpunkt, under nuvarande för dess idkare i allmänhet svåra ekonomiska förhållanden, olyckliga tendens till undan för undan fallande köttpriser, har inom lantbruksstyrelsen jämväl gjorts en sammanställning av importen av nötkreatur och nötkött över huvud taget under tiden närmast före kriget, jämfört med motsvarande import under de tre sista åren. Då allt efter förhållandena samt gynnsamheten ur den ena eller andra synpunkten importen av kött och levande djur växlat, har för bättre översikt vinnande importen av levande djur omräknats i kött på så sätt att, i enlighet med lämnade uppgifter från Stockholms slakthus rörande de från Estland importerade djuren, varje importerat djur beräknats lämna i runt tal 200 kg. kött.

Denna sammanställning visar följande resultat:

Å r	Import av levande djur från				Import av kött från				Total import uttryckt i ton kött
	Finland st.	Estland st.	Övriga länder st.	Summa st.	Finland kg.	Estland kg.	Övriga länder kg.	Summa kg.	
1912		2.520	286	2.806	516.257		8.718	524.795	1.086
1913		2.730	161	2.891	650.027		4.135	654.162	1.232
1914		890	67	957	203.134		2.384	205.518	396
1925	948	8.806	12	9.766	2.549.943	297.673	175.727	3.023.343	4.976
1926	684	5.131	65	5.880	2.267.156	247.951	141.280	2.656.387	3.832
1927 jan.—nov. . .	—	6.558	25	6.583	1.002.969	261.241	67.610	1.331.820	2.648
dec.	131	262	1	394	47.156	9.629	10.966	67.751	147
1928 jan.	—	—	—	0	43.231	7.985	25.043	76.259	76

Som av sammanställningen framgår är den sammanlagda importen av levande djur och kött, om den också under de senare åren nedgått, dock alltjämt drygt dubbelt så stor som före kriget. Ännu större betydelse få dessa siffror, om de ställas i förhållande till Sveriges export av levande nötkreatur och kött av samma slags djur före och efter kriget. En sammanställning av exporten enligt samma grunder som ovan med den förändringen att hänsyn till de svenska djurens större storlek och bättre kvalitet varje exporterad tjur beräknats lämna i runt tal 350 kg. kött och varje annat fullgott nötkreatur 250 kg. kött samt

ungnöt och kalvar 150 kg. kött. För år 1927, för vilket år ingen fördelning av importen varit för lantbruksstyrelsen tillgänglig, har beräknats samma förhållande mellan tjurar, kor och ungdomdjur, som redovisats för åren 1925 och 1926.

Å r	E x p o r t		Totalexport, uttryckt i ton kött
	Levande djur st.	Kött kg.	
1912	34.349	7.987.452	16.373
1913	42.254	3.902.637	14.200
1914	80.170	5.570.208	25.266
1925	2.569	5.312.305	6.077
1926	98	2.561.413	2.597
1927 jan.—nov.	5.526	821.812	2.480
dec.	169	148.520	202
1928 jan.	544	64.993	226

Den verkliga ställningen för den svenska produktionen under här ifrågasvarande tidsperioder framgår av följande beräkning av nettoexport respektive nettoimport av nötkreatur:

Å r	Export	Import	Netto export + import —
	A n t a l t o n k ö t t		
1912	16.373	1.086	+ 15.287
1913	14.200	1.232	+ 12.968
1914	25.266	396	+ 24.870
1925	6.077	4.976	+ 1.101
1926	2.597	3.832	— 1.235
1927 jan.—nov.	2.480	2.648	— 168
dec.	202	147	+ 55
1928 jan.	226	76	+ 150

Ovanstående sammanställning visar klart och tydligt den försämrade ställning ifråga om avsättningen utav slaktdjur, som inträtt för den svenska nötkreatursskötseln efter kristiden, en försämring som visserligen influerats avsevärt av den ökade importen, men i ännu högre grad av de minskade möjligheterna att realisera svenska nötkreatur eller kött därav på den utländska marknaden. Att avsättningsmöjligheterna sedan de normala åren 1912 och 1913 nu minskats med cirka 15,000 ton kött måste givetvis verka synnerligen tryckande på nötkreatursmarknaden.

Av vad här anförts framgår, att ifrågasvarande svårigheter i första hand måste tillskrivas minskade exportmöjligheter. Orsakerna till detta beklagliga förhållande torde vara flera. Före kriget synes Sveriges export av nötkreatur och kött av sådana djur i första hand hava gått till Norge och kontinenten, särskilt Tyskland. Exporten till förstnämnda land har så gott som helt upphört

på grund av de skyddsåtgärder, Norge infört med anledning av mul- och klövsjueepizootien i Sverige. I vad mån, sedan denna upphört, exporten till Norge åter kan komma att bliva av någon betydelse för den svenska jordbruksproduktionen lär vara omöjligt att förutsäga. Åtskilligt talar emellertid för att Norge under den tid importmöjligheterna för kött varit mer eller mindre avstängda vidtagit sådana förändringar i sin jordbruksproduktion särskilt genom uppmuntrande av köttproduktionen, att landets importbehov av denna vara för framtiden avsevärt minskats.

Jämväl ifråga om kontinenten torde utsikterna till en ökning av exporten av nötkreatur icke vara stora. Det värn, som Tyskland upprättat för sin jordbruksproduktion genom tullar och andra för exporten dit tyngande åtgärder, synas vara av den art, att exporten dit åtminstone för avsevärd tid icke kan återfå sin gamla betydelse för Sveriges jordbruk.

Under sådana förhållanden ger det icke anledning till förvåning, att tendensen till ökning av den kanske i och för sig icke så betydelsefulla importen av nötkreatur och kött därav österifrån väcker oro hos det svenska jordbrukets idkare och dem, som företräda deras intressen. Detta är så mycket naturligare ett år som i år, då produktionsförhållandena torde hava gjort det nödvändigt för jordbrukets idkare att för anskaffande av nödigt rörelsekapital i ökad utsträckning realisera sina djurbesättningar.

Under diskussionen rörande importens betydelse för den svenska köttmarknaden har det bland annat gjorts gällande, att de prissänkningar, som föranletts av densamma, icke skulle fått uttryck i de detaljpriser, som de svenska konsumenterna få betala för kött och produkter av kött och att således vinsten av de tryckta priserna huvudsakligen skulle komma mellanhänderna tillgodo.

För att i någon mån belysa det berättigade i detta påstående må anföras följande sammanställning ur socialstyrelsens meddelanden rörande livsmedelspriserna i Sverige för åren 1926 och 1927 ifråga om de tvänne huvudsakliga kött detaljerna nöstek och soppkött, vartill jämväl fogats prisuppgift från kooperativa förbundet i Stockholm å detaljprisen för köttfärs.

M å n a d	Nötkött, färsk stek		Soppkött		Köttfärs	
	detaljpris per kg. i medeltal					
	år 1926 öre	år 1927 öre	år 1926 öre	år 1927 öre	år 1926 öre	år 1927 öre
Januari	212	203	177	168	220	200
Februari	212	199	177	165	200	190
Mars	210	197	176	165	200	180
April	209	195	174	164	200	180
Maj	209	195	174	164	220	180
Juni	210	196	174	164	220	180
Juli	212	197	175	164	220	180
Augusti	212	199	175	165	220	200
September	210	199	175	165	220	200
Oktober	208	198	173	165	220	200
November	206	—	171	—	210	190
December	204	—	169	—	200	180

En jämförelse mellan dessa prisuppgifter och de ovan anförda diagrammen över prisnoteringarna för partiprisen å nötkreaturskött synes giva vid handen, att detaljprisen å kött visserligen icke följa mera tillfälliga fluktuationer i partiprisen men påverkats av dessas allmänt sjunkande tendens. Ett visst berättigande i påståendet att sänkningarna i köttprisen icke helt kommit konsumenterna till del synes dock föreligga däruti, att om också detaljprisen sjunkit med i det närmaste samma antal öre per kg. som partiprisen, de förra dock på grund av sitt högre prisläge sjunkit relativt avsevärt mindre än de senare.

Av vad här anförts angående partiprisens inverkan på detaljprisen torde man kunna draga den slutsatsen att, därest genom en begränsning av importen viss stabilisering av partiprisen skulle kunna åstadkommas, detta i relativt mindre grad torde få en återverkan på detaljprisen.

Med hänsyn till att Sverige av gammalt mer än väl genom egen produktion täckt sitt behov av kött och, därest produktionen kan ostörd få fortgå, så jämväl för framtiden torde vara fallet, synes det ämbetsverken ur såväl nationell som jordbruksekonomisk synpunkt under ovan relaterade förhållanden givetvis vara önskvärdt, att en minskning av köttimporten, evad den sker i levande eller slaktad form, kunde ske.

I föreliggande framställning göres gällande, att »faran för överförande av smittosamma kreaturssjukdomar tycks inte beaktas vid påtalade import».

I det avseendet må beträffande införseln av slaktdjur anföras, att *Finland* jämlikt kommerskollegii kungörelse den 24 maj 1927 angående de främmande länder och landsdelar, som skola anses smittade av husdjurssjukdomar, är fritt från alla mera svårartade sådana sjukdomar bland nötkreatur och svin, varför någon anledning att förbjuda eller hämma införseln från detta land av slaktdjur och kött av veterinärhygieniska skäl — vilka i detta avseende torde böra vara de enda utslagsgivande — enligt ämbetsverkens förmenande icke synes föreligga. Emellertid förefinnas ju även för land, som är fritt från sjukdomar av sagda slag, redan nu vissa restriktiva föreskrifter, i vilket avseende beträffande införsel av levande djur här torde böra särskilt framhållas följande bestämmelser, nämligen Kungl. kungörelsen den 14 maj 1920 (nr 191) angående vissa bestämmelser rörande införsel till riket av idisslande djur och svin samt 10 § av Kungl. kungörelsen den 9 december 1898 (nr 127) angående vad iakttagas bör till förekommande av smittosamma husdjurssjukdomars införsel i riket, enligt vilket sistnämnda författningsrum karantänstiden för från utlandet införda svin — med undantag dock för Finland — är bestämd till 60 dagar, vare sig det land eller den landsdel, varifrån djuret anskaffats, är förklarat smittat av sjukdom bland svinkreatur eller ej. På grund av den föreskrivna karantänstidens längd verkar denna bestämmelse så gott som importförbud åtminstone beträffande till slakt avsedda svinkreatur.

Enligt kommerskollegii ovannämnda kungörelse är även *Estland* fritt från svårare smittosamma husdjurssjukdomar bland nötkreatur och svin, med undantag dock av svinpest. Emellertid förefinnes enligt vad nyss sagts praktiskt taget ingen möjlighet att importera slaktsvin från detta land, och vad införsel av fläsk angår, så är det jämlikt föreskrift i 21 § av sagda 1898 års kungörelse förbjudet att från av svinpest smittat land införa döda svin eller delar därav, med undantag av ister, väl saltat fläsk, fabriksmässigt rengjorda, skrapade och saltade tarmar samt fabriksrenad borst.

Beträffande införsel av färskt kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst är jämlikt bestämmelserna i Kungl. förordningen den 30 september 1921 (nr 581) angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett föreskrivet, bland annat, *dels* att å sådant kött, som importeras, skola finnas stämplars, vilka

av medicinalstyrelsen godkänts till bevis om att köttet vid vederbörlig veterinärbesiktning i utlandet befunnits tjänligt till människoföda (9 §, 1 mom.), *och dels* att godkännande av dylik stämpel ej må meddelas av medicinalstyrelsen, förrän styrelsen inhämtat kännedom om de i ursprungslandet gällande bestämmelserna rörande den i samband med stämpelns åsättande företagna besiktningen och funnit dessa bestämmelser vara så avfattade och tillämpade, att säkerhet vinnes för att besiktningen är för sitt ändamål betryggande.

Först efter det medicinalstyrelsen *dels* tagit närmare kännedom om de i Finland och Estland gällande föreskrifter i ämnet *och dels* genom statsinspektören över köttkontrollen i riket på ort och ställe inom nämnda länder gjort sig underriktad om hithörande förhållanden, har styrelsen genom beslut den 28 september 1922 beträffande Finland och den 3 juni 1924 respektive den 30 juli 1925 beträffande Estland godkänt i dessa länder å till utförsel avsedda köttvaror och djurfett anbragta stämplor och märken.

I sammanhang härmed torde även böra framhållas, att varor av meranämnda slag på grund av bestämmelserna i sagda förordning bliva av därtill utav medicinalstyrelsen särskilt förordnad veterinär behörigen undersökta i importhamnen.

Såsom förhållandena för närvarande gestalta sig, synes sålunda ur sanitära synpunkter direkt anledning icke föreligga att söka förekomma eller begränsa ifrågavarande import.

Med hänsyn till ovanstående utredning har emellertid lantbruksstyrelsen för sin del velat framhålla såsom synnerligen angeläget, att åtgärder i förevarande syfte vidtagas, i den mån tullpolitiska hänsyn och internationella handelsförhållanden sådant medgiva.

Remissakterna återställas härjämte.

Stockholm den 19 december 1927.

Underdånigst

För medicinalstyrelsen:

För lantbruksstyrelsen:

Bestyrkes å tjänstens vägnar:

M. Berg.

Bilaga A.

Prisindices

för jordbrukets inkomster åren 1920—1927 i förhållande till prisläget under år 1913 (= 100).

T i d	Spannmål	Andra ve- getabiliska produkter	Mjölk och mejeri- produkter	Andra animaliska produkter	Inkomster av körslor m. m.	Övriga inkomster
1/1—30/6 1920	283	294	297	315	317	294
1/7—31/12 1920	288	296	289	292	329	303
1/1—30/6 1921	249	274	236	224	329	253
1/7—31/12 1921	181	259	209	190	143	221
1/1—30/6 1922	159	166	162	154	143	184
1/7—31/12 1922	134	157	162	159	154	176
1/1—30/6 1923	186	156	155	138	154	164
1/7—31/12 1923	128	164	161	138	163	163
1/1—30/6 1924	129	165	159	126	163	161
1/7—31/12 1924	166	164	169	140	152	167
1/1—30/6 1925	200	146	163	150	152	170
1/7—31/12 1925	140	131	163	157	156	167
1/1—30/6 1926	155	158	149	146	156	159
1/7—31/12 1926	154	150	145	136	151	157
1/1—30/6 1927	152	135	142	114	151	152
1/7—31/12 1927	159	147	147	118	151	154

*Bil. 2.**Till Andra Kammarens tillfälliga utskott nr 2.*

Då utskottet berett Sveriges Allmänna Lantbrukssällskap tillfälle att avgiva yttrande över dels hrr Laurins m. fl. motion nr 131 dels hrr Nilssons i Hörby m. fl. motion nr 374, båda rörande importen av levande djur och kött samt handeln därmed, får sällskapet anföra följande.

Importen av levande slaktboskap och kött till riket är numera, sedan den inhemska produktionen av kött tagit sådan omfattning, att den helt täcker landets behov, onödig. På grund av de låga priser, till vilka det importerade köttet säljes, är importen skadlig för de svenska jordbrukarnes intressen.

Då det svenska jordbruket i hög grad är beroende av möjligheten att till lönande priser försälja dess animaliska produkter, synas särskilda åtgärder för att förebygga eller begränsa de skadliga verkningarna av importen av levande slaktboskap och kött vara av behovet påkallade.

Gällande handelspolitiska avtal och överenskommelser även som Sveriges egna exportintressen torde utesluta möjligheten av att genom importförbud förhindra importen av slaktboskap och kött, så länge de hygieniska förhållandena inom exportländerna äro sådana, att ingen fara för införande av smittosamma husdjursjukdomar föreligger.

Däremot synes intet hinder möta för införande av sådana bestämmelser, som uti Nilssons i Hörby motion föreslås. Dylika bestämmelser äro endast att anse som betryggande ordningsföreskrifter, som avse dels att den veterinära kontrollen av de införda varorna utföras på samma sätt, som gäller för motsvarande svenska varor, dels att den konsumerande allmänheten skall få veta vilka slags varor den köper.

Sveriges Allmänna Lantbrukssällskap får fördenskull tillstyrka bifall till Nilssons i Hörby motion om *dels* föreskrift om, att vissa organ skola åtfölja från utlandet infört kött och att besiktning av dylika varor skall efter införseln verkställas av svensk veterinär, *dels* föreskrift att i lokal, där från utlandet infört kött eller kött av inom landet slaktade importerade djur eller därav framställda varor saluhållas, skall finnas ett för allmänheten tydligt anslag, att där säljes utländskt kött.

Stockholm den 19 mars 1928.

A Sveriges Allmänna Lantbrukssällskaps vägnar:

Dess Styrelse:

Joh. Nilsson.

G. Leufvén.

Till Riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott.

I ämbetsskrivelse från Kungl. Socialdepartementet den 17 februari 1928 har Kungl. Maj:t anbefallt medicinalstyrelsen att senast den 15 mars 1928 till riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott avgiva begärt yttrande angående en inom kammaren av Johan Bernhard Johansson m. fl. väckt motion (nr 214) om skärpta kontrollföreskrifter beträffande införsel till riket av köttvaror och djurfett. Till fullgörande härav får styrelsen anföra följande.

Kontrollen över den hygieniska beskaffenheten av till vårt land införda köttvaror är för närvarande ordnad enligt bestämmelserna i förordningen den 30 september 1921 (nr 581) angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett jämte i samband härmed utfärdade följdförfattningar. I enlighet härmed må införsel av köttvaror äga rum endast över vissa orter, varest hos vederbörande hälsovårdsnämnd finnes anställd legitimerad veterinär, som av medicinalstyrelsen förklarats lämplig och kompetent att verkställa undersökning av införda köttvaror. Färskt kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst, salt, rökt eller torkat kött, talg och ister samt vissa närmare angivna organ från samma djurslag ävensom från dessa djurslag härrörande korv, köttkonserver, buljongtärningar och köttextrakt må icke till riket införas, med mindre än att antingen å själva varan eller å emballaget (i fråga om färskt kött endast å varan) finnas i ursprungslandet anbragta stämplor eller märken (i fråga om färskt, icke fruset kött endast stämplor), vilka av medicinalstyrelsen godkänts till bevis, att den därmed försedda köttvaran vid vederbörlig veterinärbesiktning i ursprungslandet befunnits tjänlig till människoföda. Dylikt godkännande av stämplor och märken må icke av styrelsen lämnas, förrän styrelsen inhämtat kännedom om de i ursprungslandet gällande bestämmelserna rörande den i samband med stämplornas eller märkenas åsättande företagna besiktningen och funnit dessa bestämmelser vara så avfattade och tillämpade, att säkerhet vinnes för att besiktningen är för sitt ändamål betryggande. Vid uppställandet av de fordringar på den i ursprungslandet verkställda veterinärkontrollen på till Sverige införda köttvaror, som erfordras för nämnda godkännande av kontrollstämplor och märken, har styrelsen utgått ifrån att ifrågasvarande veterinärkontroll skall beträffande de olika slagen av köttvaror vara jämnod med den bästa i vårt eget land förekommande kontrollen. Så har styrelsen till exempel beträffande den i utlandet verkställda kontrollen av färskt kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst uppställt bland annat följande fordringar. Köttet skall vara uppslaktat å offentligt slakthus eller under offentlig kontroll ställt exportslakteri och härröra från djur, som omedelbart före nedslaktningen besiktigats av vid slakthuset respektive slakteriet förordnad kontrollveterinär. Köttet *med tillhörande organ* skall omedelbart efter slakten besiktigas utav veterinär, som nyss nämnts, och därvid befinnas tjänligt till människoföda. Besiktningen och bedömningen av köttet skall ske i enlighet med av statlig myndighet utfärdade föreskrifter, vilka vid prövning inom medicinalstyrelsen befunnits likvärdiga med dem, som gälla för våra svenska offentliga slakthus och exportslakterier. Härav framgår sålunda, att intet färskt kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst kan införas till Sverige, utan att dessförinnan köttet jämte tillhörande organ i ursprungslandet under-

gått veterinärbesiktning av enahanda slag som i de svenska offentliga slakt-husen och statskontrollerade exportslakterierna. Nu synas motionärerna utgå ifrån den felaktiga föreställningen, att den i utlandet verkställda veterinärbesiktningen skulle från svensk sida anses tillfyllestgörande och köttet sålunda utan förnyad (svensk) veterinärbesiktning få införas i Sverige. Så är emellertid ingalunda förhållandet. Enligt bestämmelserna uti 3 § av förordningen nr 581 år 1921 angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett må, som ovan nämnts, införsel av kött äga rum endast över vissa städer eller andra samhällen, som bland annat hos hälsovårdsnämnden anställt legitimerad veterinär, vilken medicinalstyrelsen finner kompetent och lämplig att verkställa undersökning av infört kött. Enligt bestämmelserna i 11 § 1 mom. av samma förordning skall det införda köttet i den svenska införselorten av nämnda veterinär underkastas undersökning, vilken skall verkställas i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter. Såsom villkor för godkännande av hos vederbörande hälsovårdsnämnder anställd importkontrollveterinär har styrelsen fordrat, att dylik veterinär skall innehava sådan kompetens, som erfordras för vinnande av anställning som besiktningsman vid den offentliga inrikes köttkontrollen (= offentliga slakthus, exportslakterier och köttbesiktningsbyråer i samhälle med köttbesiktningsstväng). Genom kungörelse den 6 mars 1922 (S. F. S. nr 134) har styrelsen utfärdat föreskrifter angående veterinärundersökning vid införsel till riket av köttvaror och djurfett och därvid (4 § 3 mom) bland annat föreskrivit, att veterinären vid undersökning av färskt kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst samt från dessa djurslag härrörande färska organ skall i den utsträckning ske kan företaga besiktning av varan i enlighet med de bestämmelser, vilka av styrelsen utfärdats angående veterinärbesiktning vid den offentliga inrikes köttkontrollen. För närvarande gällande bestämmelser av detta slag återfinnas i närslutna bilaga (Medicinalstyrelsens förnyade kungörelse med köttbedömningsföreskrifter m. m. den 20 juni 1925). Utländskt färskt kött kan således icke införas i Sverige utan att i den svenska införselorten underkastas veterinärundersökning på i huvudsak samma sätt som är föreskrivet för köttbesiktningsbyrå i samhälle med köttbesiktningsstväng. För de svenska köttbesiktningsbyråerna gäller, att köttet skall åtföljas av njurar samt, då fråga är om samhälle med organtväng, dessutom av vissa organ, något som icke erfordras beträffande det utländska köttet. Härvid måste dock ihågkommas, att det införda köttet härrör från djur, vilka i ursprungslandet uppslaktats i statligt kontrollerade slakthus eller exportslakterier och där veterinärbesiktigats före slakten, varefter köttet jämte alla tillhörande organ undergått veterinärbesiktning. Det inhemska kött, som förelägges till besiktning å våra egna köttbesiktningsbyråer, härrör däremot från djur, vilka icke före slakten besiktigats av veterinär. Köttet behöver vid byrå utan organtväng icke åtföljas av andra organ än njurar. Den kontroll dylikt kött undergår, måste enligt styrelsens förmenande anses underlägsen den, för vilken det införda köttet är föremål. Styrelsen utgår därvid från den uppfattningen, att man icke bör visa sådant misstroende mot den i utlandet verkställda, från svensk sida godkända kontrollen, att man betraktar densamma som rentav värdelös. Man torde så mycket mindre hava anledning visa dylikt misstroende som de utländska myndigheterna hava välgrundad anledning tillse, att kontrollen över det utförda köttet är av god beskaffenhet, då desamma i annat fall helt enkelt riskera ett återkallande från svensk sida utav godkännandet av exportlandets kontrollstämplar, varigenom vidare införsel av kött (färskt eller salt) till Sverige från detta land omöjliggöres. Nu är att märka att det på köttbesiktningsbyrå utan organtväng besiktigade och stämplade inhemska

(icke organbesiktigade) köttet får fritt försälas inom hela riket, även inom samhälle med slakthus- och köttbesiktningstvång med organtvång. Vid det förhållandet att sålunda inom de samhällen i vårt land, där köttkontrollen får anses bäst ordnad, tillåtes försäljning av köttvaror, som varit föremål för sämre kontroll än det införda köttet, torde hygieniska skäl icke kunna åberopas som stöd för ett yrkande på strängare kontroll i form av allmängiltigt organtvång för det införda köttet, såsom av motionärerna föreslagits. En dylik uppfattning torde också att döma av den utredning i ärendet, som styrelsen hunnit verkställa, vara förhärskande bland hälsovårdsnämnderna i de samhällen, varest införsel av färskt kött äger rum. Till belägg härför vill styrelsen åberopa, att samtliga hälsovårdsnämnder i de samhällen, varest införsel av färskt kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst skett år 1926, på därom av styrelsen med anledning av förevarande motion framställd förfrågan förklarar, dels att efter år 1922 eller den tidpunkt, då de nuvarande kontrollbestämmelserna för införda köttvaror började tillämpas, några väsentliga anmärkningar mot den hygieniska beskaffenheten av importerat färskt kött (av nöt, får, get, svin eller häst) icke framställts vid den i den svenska införselorten företagna veterinärbesiktningen och dels att införande av organtvång för dylikt kött icke vore påkallat eller önskvärt.

Vid de tillfällena, då fråga varit om allmänt införande av organtvång vid den inhemska köttkontrollen, har förslag härom i regel mött starkt motstånd från lantmannahåll. Man har därvid framhållit bland annat, att medförandet av organen skulle nedsöla köttet. Organen skulle särskilt under den varmare årstiden lätt råka i förskämning, vilken skulle sprida sig till själva köttet o. s. v. Medicinalstyrelsen har för sin del icke kunnat ansluta sig till dessa synpunkter utan hållit före, att med litet god vilja och ordningssinne från yrkesidkarnes sida några avsevärda olägenheter i nu berörda hänseende icke behövde vidlåda organtvånget vid dess tillämpning vid den inhemska köttkontrollen. Även i fråga om från utlandet infört kött torde nu anförda olägenheter av ett eventuellt organtvång kunna till väsentlig del elimineras, då fråga icke är om allt för långa eller svåra transporter av det till införsel avsedda köttet. I sådana fall åter, då köttet måste fraktas lång väg eller under ogynnsamma förhållanden omlastas vid upprepade tillfällen före ankomsten till destinationsorten, torde det icke kunna förnekas, att de medförda organen skulle kunna nedsöla köttet och bidra till en mera hastigt inträdande förskämning av detsamma. Beträffande färskt fruset transoceanskt kött (från Argentina, Uruguay eller Australien) torde medförandet av organen föranleda betydande olägenheter. Ihågkommas måste härvid, att under nuvarande förhållanden införsel till vårt land av transoceanskt fruset kött icke torde vara att påräkna i så stor skala, att införseln sker med direktgående fartyg från Sydamerika eller Australien, utan torde omlastning av köttet i regel komma att verkställas i engelsk hamn, varvid endast en jämförelsevis mycket liten del av lasten destinerar till Sverige. Vid sådant förhållande torde det kunna förväntas, att de stora sydamerikanska eller australiska exportslakterierna, vilka icke äro underkastade organtvång beträffande kött, som utföres till andra länder, icke skola visa alltför stor benägenhet att omlägga sina slaktningmetoder för den jämförelsevis obetydliga utförseln till Sverige utan hellre avstå från denna. Organtvånget skulle sålunda i detta fall kunna förväntas verka direkt hämmande på varuutbytet.

Ehuruval styrelsen sålunda icke finner anledning föreligga för ett generellt införande av organtvång för allt i Sverige infört färskt kött, torde dock förhållandena i fråga om vissa länder vara sådana, att beträffande dessa länder

sådant organtvångs införande synes böra tagas under omprövning. Om nämligen vårt lands kontroll över till utförsel avsett färskt kött — sådan densamma numera är organiserad vid våra offentliga slakthus och exportslakterier, torde den kunna uthärda jämförelse med andra i sådant avseende moderna länder — av annat land, dit vi exportera vårt kött, icke mötes med sådant förtroende, att man där anser sig kunna avstå från fordran på att det dit från Sverige införda köttet åtföljes av i organtvånget inbegripna eller ännu flera organ, synes vissa skäl, ehuru icke av enbart hygienisk natur, kunna anföras för att icke heller Sverige godtager, att från sådana länder härrörande färskt kött får hit införas utan att åtföljas av tillhörande organ.

Vidkommande det av motionärerna framförda önskemålet att all försäljning av kött från utländska, vare sig i utlandet eller i Sverige slaktade djur samt av sådant kött beredda köttvaror måtte få äga rum allenast under sådana förhållanden, att den konsumerande allmänheten beredes tillfälle att vid sina inköp göra sig underkunnig om, huruvida den inköpta varan är av svensk eller utländskt ursprung, tillåter sig styrelsen erinra om att redan nu i vårt land tillämpas bestämmelser om att allt färskt kött efter utländska i Sverige slaktade djur, nötkreatur, får, get eller svin skall efter besiktning och godkännande förseas med särskild stämpel, innehållande ordet import i minst 0,5 cm höga bokstäver (S. F. S. nr 41 år 1927). Å från utlandet infört färskt kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst skola i enlighet med föreskrift i 12 § av förordningen den 30 september 1921 (S. F. S. nr 581) angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett anbringas stämplarna innehållande bland annat ordet »import». Ifrågavarande bestämmelser om anbringande av »import»-stämpel å utländskt färskt kött hava tydligen tillkommit i syfte att bereda den köttkonsumerande allmänheten tillfälle kontrollera det inköpta köttets ursprung. Ett bifall till det i motionen framlagda förslaget om viss deklara-tionsskyldighet vid försäljning av utländskt kött samt därav beredda köttvaror, skulle sålunda icke komma att innebära annat än ett fortsättande på en redan inslagen väg. Den praktiska lösningen utav förevarande spörsmål torde dock stöta på betydande svårigheter. Hade fråga varit endast om färskt kött, hade problemet lätt kunnat lösas genom utfärdande av en bestämmelse på sätt motionärerna föreslagit att i lokal, där försäljning av färskt kött av utländskt ursprung äger rum, skall finnas ett för allmänheten tydligt synligt anslag, att där försäljes utländskt kött. Någon avsevärd svårighet att kontrollera efterlevnaden av ett dylikt påbud torde icke hava behövt ifrågakomma, alldenstund varje från utlandet härrörande djurkropp i samband med veterinärbesiktningen förseas med »import»-stämpel, som för såväl yrkesidkaren-affärsmannen som för den kontrollerande myndigheten lämnar direkt upplysning om varans främmande ursprung. Helt annorlunda ställer sig saken, därest påbudet skall inbegripa icke allenast utländskt färskt kött utan även »därav framställda varor». Vid sådant förhållande torde en effektiv kontroll över bestämmelsernas efterlevnad knappast kunna åstadkommas, med mindre än att införseln av utländska köttvaror och beredning inom landet av köttvaror, vari utländskt kött ingår, omregleras därhän, att dylik import och rörelse må bedrivas endast av personer eller firmor, som därtill erhållit tillstånd på angivna villkor av viss myndighet exempelvis medicinalstyrelsen, och vilkas rörelse skulle vara föremål för särskild kontroll. Ifrågavarande importörer eller firmor skulle således bliva ansvariga för att alla av dem importerade eller inom vårt land tillverkade köttvaror, vari utländskt råmaterial ingår i större eller mindre mängd, bleve i enlighet med utfärdade föreskrifter försedda med stämpel eller märke, angivande varans utländska ursprung. Innan en dylik kontroll, som

skulle bliva en motsvarighet till i Danmark rådande förhållanden, genomföres, torde närmare utredning erfordras beträffande omfattningen av de varor, som skola inbegripas i kontrollen, formen för kontrollens anordnande, sättet för stämpling och märkning av de olika varuslagen m. m.

Under åberopande av ovanstående får styrelsen hemställa, att utskottet behagade i sitt utlåtande över ifrågavarande motion förorda skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan, att Kungl. Maj:t ville *dels* taga under övervägande lämpligheten av utfärdande av tillägg till bestämmelserna uti 8 § 1 mom. av förordningen den 30 september 1921 (nr 581) med föreskrift om att från europeiska länder härrörande kött, som omförmäles under litt a) i 5 § 1 mom. av samma förordning, skall åtföljas av lungor, hjärta och lever samt beträffande kött av kor även juver jämte till dessa organ hörande lymfkörtlar, nämnda organ organiskt förenade med köttet, samt i fråga om kött av svin och häst av huvud och beträffande kött av större nötkreatur än kalv av underkäkar med tuggmuskler, skolande dessa bestämmelser (s. k. organtvång) likväl gälla endast då fråga är om införsel från land, varest för införsel av färskt kött från Sverige liknande bestämmelser om organtvång äga tillämpning; med uppdrag tillika åt medicinalstyrelsen att lämna vederbörande hälsovårdsnämnder under rättelse angående de länder beträffande vilka ifrågavarande organtvång skall tillämpas; *dels* ock att Kungl. Maj:t täcktes ej mindre låta undersöka möjligheten och lämpligheten av att bestämmelse utfärdas därom, att i lokal, varest från utländska djur härrörande kött samt därav beredda köttvaror saluhållas, skall finnas ett för allmänheten tydligt anslag, att där försäljas utländska köttvaror, än även därefter vidtagna de åtgärder i ämnet, som vid den verkställda utredningen kunna finnas påkallade.

Stockholm den 3 mars 1928.

B. BUHRE.

Hj. Hansson.

M. Forsman.